

ПОШИРЕННЯ *TRAUNSTEINERA GLOBOSA* (L.) REICHENB. (*ORCHIDACEAE* JUSS.) У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

І. І. ЧОРНЕЙ, А. І. ТОКАРЮК, В. В. БУДЖАК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Інститут біології, хімії та біоресурсів, кафедра ботаніки та охорони природи,
вул. Федьковича, 11, м. Чернівці, 58022
e-mail: budzhakv@gmail.com

Повідомляється про особливості поширення *Traunsteinera globosa* (L.) Reichenb. у Чернівецькій області. Подано карту поширення виду в регіоні.

Ключові слова: *Traunsteinera globosa*, поширення, Чернівецька область.

Рід *Traunsteinera* Rchb. налічує два види, з яких один *T. globosa* (L.) Reichenb. росте у Середній і Південній Європі (переважно в гірських країнах), другий – *T. sphaerica* (M.B.) Schlecht. трапляється на гірських луках Кавказу, Закавказзя і Малої Азії (Бордзіловський, 1950). На території України росте один вид *T. globosa*, який уключений до «Червоної книги України» (2009).

З метою з'ясування популяційних особливостей та істинного соцологічного статусу необхідно проаналізувати сучасний характер поширення виду як в Україні, так і в окремих регіонах.

Кадастр місцезнаходжень *T. globosa* складено на підставі опрацювання гербарних колекцій Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (CHER), Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW), Львівського національного університету імені Івана Франка (LW), Державного природознавчого музею НАН України м. Львів (LWS). Перелік локалітетів наводиться за природно-географічними регіонами Чернівецької області (Буковинські Карпати, Передкарпаття, Прут-Дністровське межиріччя), а в їхніх межах за адміністративними районами.

Traunsteinera globosa (L.) Reichenb. Загальний ареал охоплює гори Середньої і Південної Європи від Піренеїв і Франції до північної частини Балканського півострова, Польща, західна частина України, Крим, Передкавказзя (Бордзіловський, 1950).

Перша літературна згадка з'являється у 1853 р. і пов'язана з іменем видатного дослідника флори Буковини Ф. Гербіхом. У його роботі «*Stirpes rariores Bucovinae oder die seltenen pflanzen der Bucovina*» (1853) цей вид вказується для г. Будин (околиці Путили). Інформацію про цей локалітет віднаходимо у відомій праці Ф. Гербіха «*Flora der Bukowina*» (1872), а також у

флористичному зведенні Knapp J.-A. «*Die bisher bekannten Pflanzen Galiciens und der Bukowina*» (1872). У 1890 р. про новий локалітет в околицях Красноільська зазначає А. Прокопіану-Прокопович (Procopianu-Procopovici, 1890).

Згідно «Конспекту флори Північної Буковини...» (1992) цей вид наводиться для гірсько-лісового (700–1200 м) та високогірного районів (до 1400 м) регіону, при цьому автори вказують, що росте він у гірських букових лісах і вологих луках.

В умовах Чернівецької області *T. globosa* трапляється в двох природно-географічних областях Чернівецької області: дуже рідко у Передкарпатті, та часто у Буковинських Карпатах (Чорней, Токарюк, Буджак, 2010). Т.Д. Никирса та І.І. Чорней (2003) вказували, що на території Буковинських Карпат *T. globosa* трапляється в усіх природно-географічних районах, які виділяють К.І. Геренчук і М.М. Рибін (1978).

На території Буковинського Прикарпаття *T. globosa* є дуже рідкісним видом, який відомий з поодиноких локалітетів, про що повідомляється у працях (Чорней, Буджак, Токарюк та ін., 1999; Токарюк, 2002; Токарюк, Чорней, 2003 б; Токарюк, Чорней, Буджак, 2003). У праці А.І. Токарюк та І.І. Чорней (2003 а) міститься інформація про нову знахідку виду на території Буковинського Прикарпаття, а саме в околицях с. Кам'яна Сторожинецького району Чернівецької області.

У праці Г.А. Голубевої, О.Д. Волуци та І.В. Скільського (2008) вказується інформація про нові надходження у фонди Гербарію Чернівецького краєзнавчого музею, а для дослідженого виду цитуються гербарні етикетки зразків, зібраних у Вишницькому районі (колектори Г.І. Ковальчук та Г.А. Голубева).

Не зазначаючи чіткої вказівки цей вид наводиться для території Чернівецької області у

низці праць, зокрема, В.І. Вайнагий, В.І. Стефаник, М.К. Якимчук (1989),

Путильський район:

1. Storonet-Putilla, Distr. Rădăuți. Sarata: subalp. wiese oberch. des Forsthauses, 9.VII.1914, ipse; с. Сарата, пр. берег р. Сарати, луки. 06.07.1991, leg., det. М.М. Загальський; (LW № 128017);
2. с. Сарата, хребет Яровиця, пд. схили. 12.07.1991, leg. І. Чорней; 30.04.2013, det. N. Sytschak; (LW № 207343);
3. окол. в. Верещанка, хребет Чорний Діл, г. Великий Камінь, на полонині, 23.07.1975, З.С. Заєць; (CHER); верхів'я річки Білий Черемош, гора Великий Камінь, вапнякові скелі, вис. 1450 м н.р.м. 08.07.1977, leg., det. В.В. Протопопова; (KW 016314);
4. с. Перкалаб, хутір Верещиха, хребет Яровиця, узлісся. MZ № 3697. 05.08.1992, leg. М. Загальський; 21.05.2013, det. N. Sytschak; (LW 207434);
5. хутір Перкалаб, хр. Чорний Діл. 14.06.1993, leg., det. І. Тимченко, Н. Шиян; (KW 023484);
6. с. Верхня Яловичора сх. околиці, пер. Джогуль. MZ № 3147. 05.07.1991, leg. М.Н. Zagulskij; 21.05.2013, det. N. Sytschak (LW 125813);
7. с. Шепіт-Камерал, гора Джогуль, 16.07.1954, Ю.Р. Шеляг (CHER); 05.07.1991, leg., det. М. Загальський (LW 124003); 16.06.1999, leg., det. І. Чорней, В. Буджак; (CHER); 11.06.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак (CHER); 10.07.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак (CHER);
8. околиці с. Шепіт, на луках, 10.07.1954, leg. А.І. Барбарич, С.В. Гончаров, М.Я. Кукало, 24.01.2003, det. І. Тимченко (KW 012587); 09.07.1954, leg. А.І. Барбарич, С.В. Гончаров, М.Я. Кукало, 24.01.2003, det. І. Тимченко; (KW № 012586 № 044921);
9. с. Шепіт, на поляне в еловому лісу на выс. 1000 м. 15.07.1954, leg., det. М. Котов, Р. Теличко (KW № 044919);
10. між с. Шепіт та с. Селятин, г. Кобила Мелеш, сінокісні луки, 9.06.2000, leg., det. І. Чорней; (CHER);
11. с. Селятин, Селятинське л-во, ур. «Мінті», луки, 10.06.2000, leg., det. І. Чорней; (CHER);
12. околиці с. Селятина, на луках, 09.07.1954, leg. А.І. Барбарич, С.В. Гончаров, М.Я. Кукало, 24.01.2003, det. І. Тимченко; (KW 012581);
13. с. Селятин, ур. «Верхня плоска», северный склон сенокоса, 01.07.1960, leg., det. И.В. Артемчук; (CHER); луки, 8.07.2000, leg., det. І. Чорней; (CHER); на луках, 20.07.2001, leg., det. І. Чорней; (CHER);
14. с. Плоска, Плосківське лісництво, кв.30. Ялиновий ліс, на лісний полянці, в зволоженому місці, 15.06.1964, Горохова, Піцик; (CHER);
15. с. Плоска, хутір Лостун, луки, 08.07.2005, leg., det. І. Чорней; (CHER);
16. с. Шпетки, долина р. Черемош, сінокісна лука, 26.07.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак;
17. с. Путила, 13.06.1950, И.В. Артемчук;
18. с. Сторонець-Путила, 9.07.1914, Гушуляк (CHER); 13.06.1950, І. Артемчук; (CHER);
19. с. Бисків, хр. Росішний, луки, 25.07.2000, leg., det.

І. Чорней, В. Буджак; (CHER);

20. с. Бисків, урочище Черепанка, луки, 25.07.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак; (CHER);
21. с. Усть-Путила, хр. Рижі, луки, 24.07.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак; (CHER);
22. окол. с. Усть-Путила, південний схил горба Федосівка, 17.06.1960, І.В. Артемчук; (CHER);
23. с. Сергії, хут. Тисницька, 09.07.2005, leg., det. І. leg., det. І. Чорней; (CHER);
24. с. Сергії, 05.07.1981, Райфман Е.П (CHER); с. Сергії, хутір Фошки, луки, 13.06.2001, leg., det. І. Чорней; (CHER);
25. Черновицкая обл., Путильский р-н, с. Конятин, ур. Зелене, сенокос, 10.07.1961, И.В. Артемчук; (CHER);
26. Окрестности с. Ростоки. Ур. Выход. Западный склон, покрытый изреженным елово-буковым лесом и кустарниками, 09.07.1954, И.В. Артемчук; (CHER);
27. с. Розтоки, на склоне горы Выход, луга, 09.07.1954, leg., det. М. Котов, Р. Теличко; (KW 044920);

Вижницький район

28. с. Шипот, травянистые склоны гор, 19.06.1947, И.В. Артемчук; (CHER);
29. долина потоку Петрівець в околицях с. Долишний Шепіт, 21.06.2003, leg., det. І. Чорней, В. Буджак (CHER); окол. с. Д. Шепіт, (луг), 07.07.1981, Турик Г.П. (CHER);
30. окр. с. Шепот, г. Лесничка, сенокос, 16.06.1951, Р.А. Березовская; (CHER); с. Д. Шепіт, г. Лісничка, 19.07.1986, leg., det. Шкурган Н.П. (CHER);
31. с. Шепот, г. Томнатик, луг по хребту горы. 09.07.1948, Р.А. Березовская; с. Шепот. На луку на сев. Склоне г. Томнатик, 13.06.1956, З Горохова; окр. с.Шепот, хр. Томнатикул, на полонине, 27.04.1961, Т.И. Солодкова;
32. Окрестности с. Шепот. Сенокос на горе Фрунтя, 01.07.1955, Р. Байрова; окрестности с. Шипот. Юго-восточный склон г. Фрунтя, 02.07.1955, Р. Байрова; с. Долишний Шепот центральная часть склона г. Фрунтя, юго-западной экспозиции. 20.06.1983, leg., det. Коцага Л.
33. Черновицкая обл., Вижицкий р-н, окр. с. Шепит. Горно-Кутское лесничество, на г. Фрунтя, на выс. 1100 м. 12.07.1957, М. Котов, Т. Омельчук (KW);
34. Черновицкая обл., Вижицкий р-н, окр. с. Шепот. Склоны г. Чекилька. Луг, 03.07.1955, Р. Байрова;
35. Окрестности с. Шипота Вижицкого р-на. Правый берег р. Зубринец; 29.06.1948, Ф.Ф. Чмерук;
36. Черновицкая обл., Вижицкий р-н, окр. с. Лопушна, на луку. 15.06.1977, Заболотная Г.И.
37. Чернівецька обл., Вижицький р-н, окол. смт Берегомет, НПП «Вижицький», ур. Сухий, луки, 13.07.2000, leg., det. І. Чорней;
38. Чернівецька обл., Вижицький р-н, смт Берегомет, територія проектаного НПП «Вижицький», долина потоку Сухий, урочище Перехрестя, луки, 18.06.1992, leg., det. І. Чорней;
39. Чернівецька обл., Вижицький р-н, окол. смт Берегомет, територія проектаного НПП «Вижицький», долина потоку Сухий, урочище

- Волотів, луки, 18.06.1992, leg., det. I. Чорней;
40. Чернівецька обл., Вижницький р-н, Берегометське л-во, кв. 19, хр. Сухий, ур. Росішний. 02.08.1991, leg. I.I. Чорней; 30.04.2013, det. N. Sytschak; (LW № 207330);
41. Чернівецька обл., Вижницький р-н, смт Берегомет, територія проєктованого НПП «Вижницький», урочище Стебник, луки, 20.06.1992, leg., det. I. Чорней;
42. Чернівецька обл., Вижницький р-н, смт Берегомет, г. Стіжок, сінокісна лука, 10.06.1998, leg., det. I. Чорней, В. Буджак;
43. Чернівецька обл., Вижницький р-н, смт Берегомет, територія проєктованого НПП «Вижницький», Берегометське л-во, урочище Бука, луки, 19.06.1992, leg., det. I. Чорней;
44. Чернівецька обл., Вижницький р-н, смт Берегомет, НПП «Вижницький», урочище Бука, луки, 26.07.2004, leg., det. I. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк;
45. Чернівецька обл., Вижницький р-н, Берегометське л-во, кв. 2, царинка Перехрестя. 18.06.199?, leg., det. Т.Л. Андрієнко; (LW № 207422, № 207437)
46. Чернівецька обл., Вижницький р-н, окол. с. Виженка, територія проєктованого НПП «Вижницький», Вижницьке л-во, кв. 37, луки, 14.06.1992, leg., det. I. Чорней;
47. Черновицкая обл., Вижницький р-н, луг ур-ща В. Лужки Вижницького л-ва, 21.07.1977, Паламару;
48. Чернівецька обл., Вижницький район, окол. с. Віженка, полонина, 06.07.1976, Токарчук В.В. Чернівецька обл., Вижницький район, окол. с. Віженка, долина р. Виженка, луки, 15.07.1997, leg., det. I. Чорней;
49. Чернівецька обл., Вижницький р-н, верхів'я р. Виженка, полонина Татолово, узлісся, 14.06.1992, leg., det. I. Чорней;
50. Чернівецька обл., Вижницький р-н, окол. с. Виженка, територія проєктованого НПП «Вижницький», Вижницьке л-во, кв. 44, луки, 14.06.1992, leg., det. I. Чорней;
51. Чернівецька обл., Вижницький р-н, окол. с. Виженка, територія проєктованого НПП «Вижницький», полонина Баньків, луки, 13.06.1992, leg., det. I. Чорней; Чернівецька обл., Вижницький р-н, окол. с. Виженка, НПП «Вижницький», полонина Баньків, луки, 26.07.2004, leg., det. I. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк;
52. Чернівецька обл., Вижницький р-н, між смт Берегомет і с. Виженка, територія проєктованого НПП «Вижницький», хребет Куриків, луки, 31.07.1991, leg., det. I. Чорней; 10.06.1992, leg., det. I. Чорней; полонина Куриків. 31.07.1991, leg. I.I. Чорней; 30.04.2013, det. N. Sytschak; (LW № 207331); хребет Куриків, 25.07.2004, leg., det. I. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк;
53. Чернівецька обл., Вижницький р-н, с. Багно, хребет Куриків-І. 10.06.1992, leg., det. I.I. Чорней; (LW № 207329);
54. Чернівецька обл., Вижницький р-н, окол. смт Берегомет, територія проєктованого НПП «Вижницький», Берегометське л-во, кв. 17, луки, 2.08.1991, leg., det. I. Чорней (CHER);
55. Чернівецька обл., Вижницький р-н, окол. смт Берегомет, НПП «Вижницький», г. Магура, луки, 23.07.2004, leg., det. I. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк;
56. сенокос Станчино, на вершині гори, окр. с. Багна, 01.10.1949, ?; Черновицкая область, Вижницький о-н, сенокос Станчино, на вершині гори, окр. с. Багна, 01.10.1949, ?;
57. Чернівецька обл., Вижницький р-н, с. Берегомет, 11.07.1984, leg., det. Карпенко;
58. Черновицкая обл., Вижницький р-н, окр. с. Берегомет. Ур. Засерет, нижня частина зап. скл. г. Стожок. Сенокос с преобладанием *Nardus* заросший ольхой и березой, 22.06.1952, Р.А. Березовская;
59. Чернівецька обл., Вижницький р-н, с. Черешенька, ур. Яворів. 01.08.1991, leg., det. I.I. Чорней; (LW)
60. Черновицкая обл., Вашковський район, с. Бережница, луг, 18.06.1952, З. Горохова;
61. Чернівецька обл., Вижницький р-н. На луках п. Протяті Камені, ур. В. Лужки. 7.07.1977, Мойсієвич О.М.
62. Чернівецька обл., Вижницький р-н, перевал Німчич, модриновий ліс, 06.07.1976, О. Мойсієвич;
63. Чернівецька обл., Путильський р-н, окол. с. Підзахаричі, перевал Німчич, хребет Берізка, луки, 15.06.1992, leg., det. I. Чорней;
64. Чернівецька обл., Путильський р-н, окол. с. Хорови, перевал Німчич, луки по дорозі до урочища Протяті Камені. 15.06.1992, leg., det. I. Чорней;
65. Чернівецька обл., Путильський р-н, с. Розтоки, полонина Просічка між урочищем Протяті Каміння та перевалом Німчич, луки, 30.07.1991, leg. det. I. Чорней;
66. Чернівецька обл., Вижницький парк, ур. Просічний, на лузі. 30.07.?, leg., det. Т.Л. Андрієнко; (LW № 207436)

Сторожинецький р-н

67. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, смт Красноільськ, урочище Горянка, луки біля санаторію, 21.07.2000, leg., det. I. Чорней, В. Буджак; (CHER);
68. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, окол. с. Красноільська, урочище, р. Сирицель, біля дороги, 11.07.1956, І.В. Артемчук; (CHER);
69. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, Красноільське л-во, полонина Петрушка, 04.07.1978, І. Бурмакіна; (CHER);
70. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, Красноільське ліс-во, полонина Лоза; 05.07.1978, Лисюк М. (CHER);
71. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, смт Красноільськ, урочище Лунка, Красноільське л-во, кв. 8, луки, 21.07.2000, leg., det. I. Чорней; (CHER);
72. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н. Зібрано на поляні Гудич Лаурського лісництва. 12.06.1978, leg., det. Борис О. (CHER);
73. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, Банилівське л-во, окол. кута Гільче, 15.06.1962, З.Н. Горохова, П.Д. Матієва; (CHER);
74. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, с. Банилів-

- Підгірний, долина р. Гільча, луки, 26.05.2000, leg., det. І. Чорней; (CHER);
75. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, с. Баніла л-во, хут Гальча, ліс. Уч. Грунь. Лукова галявина серед букового лісу на вершині гори. 15.06.1947, leg., det. Н. Косець; (KW № 044930, № 044943);
76. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, окол. с. Банилів-Підгірний, г. Кечера, сінокісні луки, 6.07.2000, leg., det. І. Чорней; В. Буджак; (CHER);
77. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, с. Банилів-Підгірний, урочище Кузьмичі, долина р. Кошуя, луки, 6.07.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак, Т. Андрієнко; (CHER);
78. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, с. Банилів-Підгірний, хребет Струнгіл, долина р. Гільча, луки, 6.07.2000, leg., det. І. Чорней, В. Буджак, Т. Андрієнко; (CHER);
79. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, с. Банилів-Підгірний, устя потоку Великі Маркуші, луки, 26.05.2000, leg., det. І. Чорней; (CHER);
80. Чернівецька обл., Сторожинецький р-н, с. Кам'яна, Сторожинецьке л-во, кв. 26, луки, 14.06.1999, А. Токарюк; (CHER);
- перетвореності природних районів Чернівеччини та видового складу *Orchidaceae* Juss. // Наукові основи збереження біотичної різноманітності / Тематичний збірник Інституту екології Карпат НАН України.– Львів: Ліга-Прес, 2003б. – Вип. 5. – С. 118-121.
7. Токарюк А.І. Аналіз раритетного компоненту флори Буковинського Прикарпаття // Актуальні проблеми флористики, систематики, екології та збереження фіто різноманіття. Ма-тер. конф. молодих вчених-ботаніків України (Львів, Івано-Франково, 6-10 серпня 2002 р.). – Львів, 2002. – С. 236-239.
8. Токарюк А.І., Чорней І.І. Нове місцезнаходження *Traunsteinera globosa* (L.) Reichenb. у Буковинському Прикарпатті // Академік В.І. Вернадський і світ у третьому тисячолітті: Мат-ли Всеукр. студентської наук.-практ. конф. – Полтава: ТОВ “АС-МІ”, 2003 а. – С. 241-243.
9. Токарюк А.І., Чорней І.І. Родина *Orchidaceae* Juss. у флорі Буковинського Прикарпаття // Биоразнообразие. Экология. Эволюция. Адаптация. Матер. юбилейной научн. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых, посвящ. 180-летию со дня рождения Л.С.Ценковского (г.Одесса, 28 марта-1 апреля 2003 г.). – Одесса, 2003 б. – С. 170.
10. Токарюк А.І., Чорней І.І., Буджак В.В. Географічний аналіз раритетного компоненту флори Буковинського Прикарпаття // Наук. вісник Ужгородського національного ун-ту. Серія Біологія. – 2003. – № 12. – С. 14-18.
11. Чорней І.І., Буджак В.В., Токарюк А.І. та ін. Судинні рослини з Червоної книги України на території Буковинського Передкарпаття та їх охорона // Заповідна справа в Україні. – 1999. – Т. 5, вип. 1. – С. 21-25.
12. Чорней І.І., Токарюк А.І., Буджак В.В. Судинні рослини флори України у «Червоній книзі України» // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин. Матер. міжнар. конф. (11-15 жовтня 2010 р., м. Київ). – К.: Альтерпрес, 2010. – С. 202-205.
13. Herbach F. Flora der Bukowina. – Leipzig, 1859. – 460 s.
14. Herbach F. Stirpes rariores Bucovinae oder die seltenen pflanzen der Bucovina. – Stanislawow: Piller, 1853. – 65 s.
15. Knapp J.-A. Die bisher bekannten Pflanzen Galiciens und der Bukowina. – Wien, 1872. – 267 s.
16. Procopianu-Procopovici A. Beitrag zur Kenntnis der Orchidaceen der Bukowina // Verh. der k. k. zool.-bot. Ges. in Wien. – 1890. – S. 186-196.

**SPREAD TRAUNSTEINERA GLOBOSA (L.) REICHENB.
(ORCHIDACEAE JUSS.) IN CHERNIVTSI REGION**

I. CHORNEY, A. TOKARYUK, V. BUDZHAK

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Kotsubinsky Str., 2, Chernivtsi, 58022

e-mail: budzhakv@gmail.com

Reported features spread Traunsteinera globosa (L.) Reichenb. in Chernivtsi region. Posted distribution map of the species in the region.

Keywords: Traunsteinera globosa, distribution, Chernivtsi region.

Одержано редколегією 21.11.2013